

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Український державний університет
науки і технологій**

Кафедра «Міжнародної економіки
і соціально-гуманітарних
дисциплін»

В авторській редакції

**«ПОЛІТОЛОГІЯ» З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ ТА
ПОЛІТОЛОГІЯ»**

Навчально-методичні рекомендації та індивідуальні завдання
для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання

Електронне видання

УДК 321.01
П 50

Упорядники:
І. О. Цурканова, С. С. Бескаравайний, Т. В. Борисова

Електронне видання

Схвалено Групою забезпечення якості освітньої програми
051 «Економіка»

Протокол № 1 від 30.08.2023

П 50 «Політологія» з курсу «Філософія та політологія» : навчально-методичні рекомендації та індивідуальні завдання для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання / упоряд. І. О. Цурканова, С. С. Бескаравайний, Т. В. Борисова ; Укр. держ. ун-т науки і технологій. – Дніпро : УДУНТ, 2023. – 50 с.

Навчально-методичні рекомендації призначені для використання студентами безвідривної форми навчання усіх спеціальностей.

Навчально-методичні рекомендації містять основні теоретичні положення для засвоєння матеріалу, інструкції до виконання самостійних робіт, вимоги до аналізу результатів та оформлення робіт.

Бібліогр.: 76 назв.

© Цурканова І. О. та ін., упорядкування 2023

© Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2023

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Розподіл годин за видами навчальної діяльності.....	10
3. Зміст навчальної дисципліни.....	13
4. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи при написанні реферату	17
5. Теми для самостійного опрацювання навчального матеріалу.....	20
6. Перелік тем рефератів для індивідуального завдання.....	29
7. Питання для підсумкового контролю.....	31
8. Робота з літературними джерелами.....	39
9. Список рекомендованої літератури.....	44
10. Кодекс академічної доброчесності.....	49

1. ВСТУП

В умовах становлення України як суверенної демократичної держави курс «Політологія» є одним із фундаментальних в системі підготовки спеціалістів будь-якого профілю, оскільки він відіграє важливу роль у вихованні патріотизму та формуванні високого рівня політичної культури громадянина.

Мета викладання навчальної дисципліни «Філософія та політологія» полягає у тому, щоб допомогти студентам зорієнтуватися в основних умовах формування та розвитку філософського знання від його зародження і до нашого часу, специфіці відображення філософією сутності та характеристик природи, суспільства та людського мислення, основних проблемах людського життя, зміни ціннісних орієнтацій, соціально-політичних позицій, засвоїти методи і форми теоретичної думки минулого і нашого часу, оволодіти категоріальним апаратом на основі відповідної джерельної бази.

А політологія як наука допоможе вивчити політичне життя суспільства в його різноманітних виявах, заглиблюючись у таємниці політики і влади, закономірності діяльності політичної еліти, партій, лідерів, соціальних верств і народних мас. Вона сприяє виробленню світоглядних і ціннісних настанов, вмінню пов'язувати політичні знання із суспільно-політичною практикою. Закорінені в давніх часах спроби збагнути особливості політичного розвитку людської цивілізації постійно розвиваються і вдосконалюються, збагачуючи світову суспільно-політичну думку, синтезуючи й систематизуючи політичні знання.

Студенти повинні вміти формувати та обґрунтовувати власну позицію, застосовувати отримані знання при аналізі проблем сучасності. Адже без володіння політичними знаннями особистість ризикує стати розмінною монетою в політичній грі, перетворитися в об'єкт маніпулювання і поневолення з боку більш активних у політичному відношенні суб'єктів. Оволодіння громадянами основами політичної науки і демократичної культури - одна з найважливіших умов успіху політичних і суспільних реформ в Україні. Відомо,

що будь-які соціальні зміни починаються, перш за все, зі свідомості людей. Тут буде доречним вивчення філософії основним завданням якої є встановлення перших, основних істин, які слугують першопочатком або принципами для інших істин. Тобто філософія прагне раціональними засобами створити гранично узагальнену картину світу і місця людини у ньому, досліджуючи пізнавальне, ціннісне, соціально-політичне, моральне й естетичне ставлення людини до світу.

Програма та тематичний план дисципліни «Філософія та політологія» курсу “Політологія” орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами політичних світових та вітчизняних процесів, закономірності розвитку і функціонування політології, її місце та роль у житті суспільства.

Метою курсу з політології є надання знань щодо поглибленого вивчення основних аспектів політичного життя суспільства, ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями розвитку політичних відносин в Україні, формування політичної свідомості та політичної культури.

Предметом дисципліни є педагогічно адаптована система понять про закономірності функціонування та розвитку політичних систем й політичних процесів.

Завдання: сформувати у студентів погляди на політичні концепції видатних мислителів минулого та сучасності; сприяти формуванню знань про основні категорії політології, структуру політичної системи суспільства та політичного процесу, типологію основних політичних інститутів, утворень та елементів політичного процесу; сформувати у студентів уявлення про основні точки зору на найбільш суперечливі проблеми політології, а також забезпечити реалізацію навичок студентів давати основні характеристики політичним системам та політичним процесам сучасної України на світовому рівні.

Компетентності та результати навчання

Інтегральною компетентністю є система світоглядних, культурологічних, політологічних, етико-соціальних, логіко-методологічних та духовно-ціннісних компетентностей, які забезпечують успішне володіння основами

загальнофілософської та політологічної єдності теоретичних та практичних знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти опановують **наступні компетентності:**

- здатність орієнтуватись в історичних і сучасних філософських концепціях;

- здатність робити смислові узагальнення та світоглядні висновки, виявляти в інформаційному просторі суперечність та неповноту аргументації;

- здатність розробляти і впроваджувати соціально-гуманітарні проекти;

- здатність до оперативності та динамічної інтелектуальної реакції у розв'язанні складних питань та тем;

- здатність застосовувати для вирішення пізнавальних задач ефективні стратегії та засоби;

- здатність до абстрактного мислення з застосуванням методологічних основ культури дослідження;

- здатність до розуміння необхідності уникати інтелектуального конформізму, розуміння обсягу своєї свободи та відповідальності.

- здатність до розширення кола знань про сутність політичної влади, політичних процесів і відносин, роль політичних систем і режимів в житті держави, сутність громадянського суспільства та правової держави, значення міжнародної політики та міжнародних відносин для національної безпеки;

- здатність до саморозвиток уміння орієнтуватися в політиці як соціальній реальності, характеризувати різні аспекти політичного розвитку суспільства, порівнювати програми і платформи основних політичних партій та рухів, які впливають на політичне життя України;

Програмні результати навчання:

- вміти застосовувати свої знання для аналізу світоглядної і методологічної проблематики, обирати адекватний шлях її вирішення та логічну аргументацію своєї позиції;

- вміти пов'язувати історію розвитку філософської думки інших культур з рідною традицією філософської культури мислення;
- вміти аргументовано брати участь у дискусії й послуговуватися посиланнями на першоджерела;
- вміти розрізняти філософський спосіб мислення від повсякденного, аналітично сприймати зовнішню інформацію і робити несуперечливі висновки; вміти на високому рівні організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- вміти налагоджувати діалог та співпрацю з колегами, представниками інших світоглядних та культурно-релігійних традицій у свої професійній діяльності з збереженням власної гідності та толерантного ставлення до інших;
- вміти застосовувати одержані знання при вирішенні професійних задач, при розробці культурно-наукових та соціально-світоглядних освітніх проєктів та заходів;
- вміти науково аналізувати соціальнозначущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- орієнтуватись в політичних процесах, які відбуваються в сучасному світі і в Україні;
- оцінювати події та діяльність політиків з точки зору національних інтересів держави та загальнолюдських цінностей;
- розбиратися в складних політичних системах та інститутах; використовувати набуті знання з дисципліни в практичній та професійній діяльності;
- знати понятійно-категоріальний апарат науки, історію світової та вітчизняної політичної думки, основні складові політологічної теорії, політичні проблеми сучасного світу та держави.

Контрольні заходи та критерії оцінювання.

Основними формами вивчення навчальної дисципліни «Філософія та політологія» курсу «Політологія є: лекція, семінарські заняття, а також самостійна робота студентів у різних її формах. Разом з тим, окрім занять в

аудиторіях основною формою навчальної діяльності студента з вивчення політологія є самостійна робота над темами, що не викладаються на лекція, а також написання підсумкового індивідуального завдання.

Виконання індивідуальних завдань повинно відображати вміння самостійно опрацювати матеріал з використанням різноманітної літератури, що сприяє формуванню навичок науково-дослідної роботи і здатності студента та подальшого спеціаліста самостійно вирішувати нагальні науково-професійні проблеми.

Номер варіанта для кожного студента визначається двома останніми цифрами номера його залікової книжки. Якщо число, яке з них складається, перевищує число «30», то від нього необхідно відрахувати число, кратне тридцяти (30, 60, 90). Наприклад: якщо останні цифри номера залікової книжки «48», «72», «94», то номери варіантів відповідно будуть «18», «12», «4».

Загальний обсяг виконаного завдання має бути 12 – 18 аркушів формату А-4 друкованого тексту (шрифт – 14, міжрядний інтервал – 1,3, відступи - 20 мм). Робота подається для перевірки викладачу не пізніше ніж за 10 днів до початку сесії.

Видами контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль (усне опитування та самостійні творчі письмові завдання, виступи на семінарських заняттях з доповідями та рефератами);
- підсумковий модульний контроль (виконання модульної контрольної роботи (одного з 24 варіантів), який містить питання з матеріалу цілого курсу.

Основними заходами (формами) контролю знань є:

- реферативне опрацювання тем, які не викладаються на лекціях;
- модульна контрольна робота;

Підсумкова модульна контрольна робота складається з 10 питань, 5 з яких тестового формату, 5 завдань відкритого типу, які спрямовані на перевірку рівня філософських та політичних знань. Завдання модульної контрольної роботи містять запитання трьох рівнів складності, яким відповідає певна кількість балів.

Критерії оцінок:

Так за тестові запитання I рівня (п'ять запитань) складності, у разі вірної відповіді, студент отримує по 0,5 балів за кожні, наступні три питання I рівня оцінюються по 1 балу за кожний ($0,5+0,5+1+1+1=4$ бали).

За правильну відповідь на запитання II рівня (три запитання) студент отримує по 1,33 бали за кожний ($1,33+1,33+1,33=4$ бали).

Розгорнута відповідь студента на питання III рівня (два питання) модульної контрольної роботи оцінюється в 2 бали ($2+2=4$ бали).

Підсумкова контрольна робота оцінюється за 12-бальною шкалою:

Запитання 1-го рівня складності: 1-5 – 4 бала/питання

2-го рівня складності: 6-8 – 4 бала/питання

3-го рівня складності: 9-10 – 4 бала/питання

1 бал за активність на семінарських заняттях (1 бал як додатковий за активну участь у виступах на семінарських заняттях з доповідями та рефератами; за участь у роботі секції «філософія» та «політологія» при проведенні щорічної студентської конференції «Молода Академія» – зараховується додатково до балів підсумкової модульної контрольної роботи.

Методи поточного оцінювання. За дисципліною передбачені такі методи поточного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача з складних питань семінарських докладів, підготовлених рефератів та доповідей.

Методи оцінювання розділів та семестрового оцінювання.

Оцінки розділів визначаються за 12-бальною шкалою згідно із затвердженими критеріями за результатами екзамену, або диференційованого заліку.

Рекомендована література поділена на основну і додаткову. Основна пропонована література містить в собі підручники, навчальні посібники та першоджерела до усіх тем курсу і надається на початку робочої програми. Крім указаної в рекомендаціях можна використати і іншу літературу, яка відповідає структурі і змісту курсу. Придатними для самостійної роботи можуть бути і періодичні видання.

2. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Заочна форма навчання з дисципліни «Філософія та політологія»

Види навчальної діяльності	Усього	Семестр	
		1	II
Усього годин за навчальним планом	150	-	150
у тому числі:			
Аудиторні заняття	20	-	20
– лекції	12	-	12
– лабораторні роботи	-	-	-
– практичні заняття	-	-	-
– семінарські заняття	8	-	8
Самостійна робота	130	-	130
– підготовка до аудиторних занять	10	-	10
– виконання та захист курсового проекту	-	-	-
– виконання та захист індивідуальних завдань	12	-	12
– опрацювання навчального матеріалу	78	-	78
– підготовка та складання екзаменів	30	-	30
– підготовка та складання інших контрольних заходів	-	-	-

Заочна форма навчання з дисципліни «Філософія та політологія».**Курс «Політологія»**

Види навчальної діяльності	Усього	Семестр	
		1	II
Усього годин за навчальним планом	150	-	60
у тому числі:			
Аудиторні заняття	20	-	6
– лекції	12	-	4
– лабораторні роботи	-	-	-
– практичні заняття	-	-	-
– семінарські заняття	8	-	2
Самостійна робота	130	-	54
– підготовка до аудиторних занять	10	-	3
– виконання та захист курсового проекту	-	-	-
– виконання та захист індивідуальних завдань	12	-	6
– опрацювання навчального матеріалу	78	-	33
– підготовка та складання екзаменів	30	-	12
– підготовка та складання інших контрольних заходів	-	-	-
Форма семестрового контролю			Іспит

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ТА
ПОЛІТОЛОГІЯ». КУРС «ПОЛІТОЛОГІЯ» ДЛЯ ЗАОЧНИКІВ**

№	Найменування теми	Аудиторні години			Само ст. роб., год
		Лекц ії	Семі н.	Практ ич.	
	Предмет і метод політології	2	-	-	4
	Історія зарубіжної та вітчизняної політичної думки	-	-	-	10
	Політична влада, її сутність і форми	2	2	-	8
	Політична система суспільства та її структура	-	-	-	8
	Політичний процес та його структура. Політичне лідерство та політична еліта	-	-	-	8
	Політична свідомість та політична культура				
	Громадянське суспільство та правова держава	-	-	-	8
	Світовий політичний процес та сучасні суспільно-політичні течії	-	-	-	8
	Всього	4	2	-	54

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Предмет і метод політології. Виникнення політології як науки, її місце і роль в житті суспільства. Основні функції політології. Методи дослідження і вивчення явищ політичного життя. Основні категорії політології.	2
2	Політична влада, її сутність і форми. Сутність, об'єкт та суб'єкт політичної влади. Ресурси та види влади. Політичне панування і легітимність. Сутнісні характеристики та типологія сучасних політичних режимів. Зміст й основні концепції демократії.	2

Семинарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Політична влада, її сутність і форми. Сутність, об'єкт та суб'єкт політичної влади. Ресурси та види влади. Політичне панування і легітимність. Сутнісні характеристики та типологія сучасних політичних режимів. Зміст й основні концепції демократії.	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Предмет і метод політології. Виникнення політології як науки, її місце і роль в житті	4

	суспільства. Основні функції політології. Методи дослідження і вивчення явищ політичного життя. Основні категорії політології.	
2	<p>Історія зарубіжної та вітчизняної політичної думки.</p> <p>Політичні теорії Стародавнього світу. Політична думка епохи Середньовіччя. Особливості політичної думки Відродження. Політичні теорії Нового часу (XVI – XIX ст.). Політична думка в Стародавній Греції. Римське право та політика. Форми правління у давньогрецьких мислителів. Гуманістичні концепції політики в епоху Відродження. Раціоналістичні політичні ідеї епохи Просвітництва. Зародження і розвиток української політичної думки. Політичні ідеї на українських землях від XIV ст. до новітнього періоду. Основні напрями й тенденції розвитку вітчизняної соціально-політичної думки в новітній період (XIX – XX ст.). Політична думка в Україні в XX столітті. Конституція П. Орлика про державний устрій в Україні та її історичне значення. Ідеї державності в діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Напрямки українського державотворення.</p>	10
3	<p>Політична влада, її сутність і форми.</p> <p>Сутність, об'єкт та суб'єкт політичної влади. Ресурси та види влади. Політичне панування і легітимність. Сутнісні характеристики та типологія сучасних політичних режимів. Зміст й основні концепції демократії. Різноманітність підходів до сутності політичної влади. Класифікація ресурсів влади. Категорія легітимності політичної влади, її типи та ефективність. Британська та американська моделі конституціоналізму. Природа тоталітарних та авторитарних режимів, їх риси, відмінності та різновиди. Особливості боротьби за владу в Україні на сучасному етапі: політичні цінності та пріоритети. Політична, соціальна та економічна складова політичної боротьби.</p>	8
4	<p>Політична система суспільства та її структура</p> <p>Поняття і структура політичної системи. Держава – базовий інститут політичної системи. Партії та соціально-політичні</p>	8

	рухи. Проблеми формування багатопартійності в Україні.	
5	<p>Політичний процес та його структура. Політичне лідерство та політична еліта</p> <p>Поняття політичного процесу. Форми участі громадян в політичному житті суспільства. Політична стабільність і конфлікти. Політика, мораль і політична поведінка.</p> <p>Політичні еліти. Політичне лідерство. Поняття політичного процесу. Форми участі громадян в політичному житті суспільства. Політична стабільність і конфлікти. Політика, мораль і політична поведінка.</p>	8
6	<p>Політична свідомість та політична культура.</p> <p>Політична свідомість: поняття, структура, функції. Поняття та структура політичної культури суспільства. Політична свідомість суспільства як форма відображення політичного буття. Структура та типи політичної свідомості.</p> <p>Авторитарна та демократична свідомість. Розвиток та стан політичної свідомості України. Особливості формування політичної культури в Україні.</p>	8
7	<p>Громадянське суспільство та правова держава</p> <p>Громадянське суспільство, його сутність, структура та загальні риси. Правова держава, її характеристики та тенденції розвитку.</p>	8
8	<p>Світовий політичний процес та сучасні суспільно-політичні течії.</p> <p>Поняття і суб'єкти міжнародного політичного процесу. Основні ідейно-політичні течії сучасності. Історичні суспільно-політичні та мовні особливості різних регіонів України. Етнічний склад населення України. Політична стабільність і конфлікти. Створення та реалізація програми «Україна – НАТО», «Україна – Євросоюз».</p>	8

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС (4 год.)

Тема 1. Предмет і метод політології

План

1. Виникнення політології як науки, її місце і роль в житті суспільства.
2. Основні функції політології.
3. Методи дослідження і вивчення явищ політичного життя.
4. Основні категорії політології.

Тема 3. Політична влада, її сутність і форми

План

1. Сутність, об'єкт та суб'єкт політичної влади.
2. Ресурси та види влади.
3. Політичне панування і легітимність.
4. Сутнісні характеристики та типологія сучасних політичних режимів.
5. Зміст й основні концепції демократії.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ (2 год.)

Тема 3. Політична влада, її сутність і форми

План

1. Влада як одна з найголовніших категорій політології.
2. Суб'єкт та об'єкт політичної влади.
3. Концепція М. Вебера про політичне панування та легітимність.
4. Співвідношення влади та людини.
5. Демократія: сутність, доктрини та різновиди.

САМОСТІЙНА РОБОТА (54 год.)

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ НАПИСАННІ РЕФЕРАТУ

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача. Метою самостійної роботи студента є набуття ним додаткових знань, вироблення фахових та дослідницьких умінь та навичок. Під час самостійної роботи студенти мають змогу краще використати свої індивідуальні здібності у роботі з літературою, вивчають, конспектують літературні джерела, звертаються до відповідних довідників та словників. Відвідують викладача на консультації для корекції свого освітнього процесу. Саме тому самостійна робота студента здійснює і виховний вплив на студентство, сприяючи формуванню і розвитку необхідних морально-вольових якостей майбутнього фахівця. Самостійне засвоєння тем має сприяти формуванню в студенті потреби безперервного самостійного поповнення знань, творчо сприймати навчальний матеріал та критично осмислювати його. В ході самостійної роботи з новими темами студенти навчаються оперувати основними політичними поняттями та категоріями при аналізі політичних проблем, оволодівають основними політичними принципами та науково-теоретичними методами пізнання.

До переліку самостійних видів роботи належать:

- вивчення кожної теми лекційного курсу за навчально-методичною літературою;
- підготовка до прослуховування нових лекційних тем та підготовка доповідей на практичних заняттях;
- ознайомлення з актуальними політичними завданнями сучасної суспільно-політичної тематики;
- аналіз головних політичних проблем за допомогою як друкованої літератури так і електронних ресурсів;
- підготовка до написання модульної контрольної роботи.

Написання реферату з курсу «Політологія» є однією з форм індивідуальної роботи студентів для підготовки на семінарські заняття.

Реферат має бути самостійною, завершеною роботою, що відображає його знання, навички, уміння й виступає формою залучення автора до специфіки теоретичної праці. Реферат має бути цілісною, завершеною за певною структурою працею, де автору необхідно показати вміння послідовно, логічно викладати зміст поставленої проблеми. Окрім цього, повинно мати місце і творче осмислення, інтерпретація, тлумачення останньої, її хоча б часткове узагальнення, розв'язання як науково значущої проблеми. У рефераті автор зобов'язаний продемонструвати власну філософську культуру, знання як класичної, так і сучасної літератури з досліджуваного питання. При виборі теми реферату доцільно враховувати такі моменти, що впливають на процес написання наукової роботи малої форми. По-перше, рівень особистої підготовленості, коло наукових інтересів і заохочень, схильність до наукового дослідження саме політології. По-друге, важливість теми її актуальність і рівень складності. По-третє, певна допомога кафедри, яку вона може надати студентам при виборі теми та її розробці. Структура реферату з політології є доволі традиційною: вступ, основна частина (3-5 питань), висновок, список літератури. У вступі з'ясовуються актуальність проблеми, її значущість, стан розробленості, необхідність проведення дослідження, сформулюються конкретні завдання й мета реферату. За обсягом вступ має орієнтовно 1-2 сторінки. В основній частині розкривається сама тема дослідження. Текст повинен точно відповідати плану.

При цьому автору необхідно не тільки висвітлити основні проблеми обраної теми і можливе їх вирішення, а й показати різні підходи і запропонувати власну інтерпретацію, свої форми й методи розв'язання поставлених питань. Розкриття теми реферату може здійснюватися по-різному: чи в історичному плані (від минулого до сьогодення), чи в логічному плані (за головними, істотними, вузловими моментами), чи в актуальному у плані (від викликів нинішнього часу, через його призму сьогодення, до минулого і про минуле). У висновках підбиваються підсумки роботи, подається узагальнення важливих положень, резюмується, наскільки вдалося виконати задумане, вирішити заявлене у вступі. Обсяг висновків не

повинен перевищувати 1-2 сторінки. Завершує реферат список використаної літератури.

Готовий реферат здається на перевірку викладачу або на консультації, або студент готує на його основі виступ на одному з семінарських занять. При цьому сам виступ не полягає в зачитуванні усього реферату, читаючи лише найбільш головне та істотне, роблячи при цьому узагальнюючі висновки. Студент не повинен ні в якому разі механічно переписувати матеріал обраної теми, переписуючи чужий реферат чи сканований підручник.

Політика курсу

Засвоєння дисципліни «Філософія та політологія» курсу «Політологія» передбачає обов'язкове відвідування лекцій та семінарських занять, а також плідну самостійну роботу студента. Пропуски занять можливі лише з поважних причин з подальшим відпрацюванням пропущеного матеріалу в індивідуальному порядку на консультаціях з викладачем. Самостійна робота містить у собі теоретичне вивчення питань, що мають відношення до тем лекцій, які не були включені до основного плану лекції, або ж були розглянуті коротко, тому потрібне їх більш глибоке опрацювання за рекомендованою літературою (основною та додатковою). Студент повинен брати активну участь в роботі на семінарських заняттях групи. Також студент має дотримуватися етичних норм та правил поведінки у спілкуванні з іншими студентами, викладачами і співробітниками університету (та інших навчальних закладів). Слухачі дисципліни «Філософія та політологія» зобов'язані дотримуватися правил внутрішнього розпорядку університету, а також усіх принципів та положень нормативних документів щодо організації навчального процесу у ЗВО. Лекційні та семінарські заняття проводяться українською мовою.

Політика оцінювання. Підсумкова модульна контрольна робота за змістом охоплює собою одразу увесь курс «Політологія» з дисципліни «Філософія та політологія». Зарахування модулю можливе за умови, якщо оцінка з нього (модульна оцінка) відповідає 4 балам і вище. Перескладання модулю з метою підвищення оцінки не дозволяється. У випадку

заборгованості студента у складанні модулю (якщо оцінка була незадовільною, або студент був відсутнім у день написання модуля з поважних причин) – йому за погодженням з деканатом надається дві спроби для перездачі. Перший раз студент пише модуль для перевірки викладачеві, а у разі невдалого складання у другий раз роботу перевірятиме комісія, що призначається керівником кафедри. Модульна контрольна робота як захід, що підсумовує навчальний процес з дисципліни «Філософія та політологія» курсу «Політологія» проводиться викладачем впродовж двох останніх тижнів чверті після завершення аудиторних занять.

Заповнюючи залікову відомість і роблячи запис у залікову книжку студента, викладач виставляє оцінку відповідно до 12 бальної шкали.

5. ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 1. Предмет і метод політології

Основний зміст

Історія становлення політології як науки і навчальної дисципліни. Основні поняття політології та її структура. Зміст політології як суспільної науки. Практична значимість політології. Основні категорії політології. Методи дослідження і вивчення явищ політичного життя. Основні принципи дослідження політичних процесів. Структура політології. Політологія і інші науки про політику. Функції політології. Управління політичними процесами. Зростання ролі політики і політичних процесів в сучасному Українському суспільстві.

Питання для самоконтролю

1. Етапи розвитку науки про політику.
2. Функції політології в сучасному суспільстві.
3. Методи політології та їх використання.
4. Специфіка категорій політології.

5. Основні наукові підходи до визначення сутності політики.
6. Співвідношення і взаємовплив політики, економіки, моралі і права.

Література: [1, 19, 27, 34, 35, 41, 43, 45, 46, 49, 60].

Тема 2. Історія зарубіжної та вітчизняної політичної думки

Основний зміст

Політика та політичні вчення у стародавньому світі. Еволюція політичної думки в епоху Середньовіччя та Відродження. Фундаментальні політичні ідеї нового часу. Політичні теорії XX століття.

Становлення і розвиток політичної думки в Україні (IX-XVIII ст.). Запровадження християнства на Русі та його вплив на розвиток політичної думки. Політична думка в Україні за литовсько-польської і польсько-литовської доби (XIV - перша половина XVII ст.). Суспільно-політичні засади козацько-гетьманської держави і погляди Пилипа Орлика. Києво-Могилянська академія - центр української політичної думки. Політична думка в Україні в XIX - поч. ст. XX ст. Розвиток революційно-демократичних ідей XIX - початку XX ст. Кирило-Мефодіївське товариство і громадівці. Політичні концепції українських мислителів кінця XIX - XX ст.: соціалізм, консерватизм, націоналізм і націонал-демократизм.

Питання для самоконтролю

1. Становлення політичного суспільства та початок його осмислення в суспільній думці Стародавнього світу.
2. Основні суспільно-політичні доктрини епохи Відродження.
3. Основні політико-правові концепції епохи Просвітництва.
4. Вчення Конфуція про державний устрій.
5. Політичні ідеї Платона.
6. Учення Аристотеля про державу.
7. Політичні погляди Н. Макіавеллі.
8. Вчення про державу та право Т. Гоббса та Дж. Локка.
9. Соціально-політичні ідеї Просвітництва: Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо.

10. Основні парадигми політичної концепції М.Вебера.
 11. “Договір і Конституція” 1710 р.
 12. Розвиток політичної думки в Київській Русі.
 13. Українське просвітництво.
 14. Ідеї свободи і державності в українській соціально-політичній думці ХХ століття.
 15. Політична наука в сучасній Україні.
- Література: [15, 20, 21, 34, 35, 41, 42, 43, 46, 51, 52, 53, 67, 73, 75].

Тема 3. Політична влада, її сутність і форми

Основний зміст

Влада як соціальне явище: її виникнення, сутність і призначення. Види влади. Політична влада як основний регулятор відносин у суспільстві. Співвідношення політичної і державної влади. Джерела влади і засоби її досягнення. Взаємозв'язок засобу захоплення влади з її подальшою реалізацією. Об'єкти і суб'єкти влади. Ефективність політичної влади. Принципи розподілу влади. Проблеми розбудови владних відносин в Україні.

Політичні режими: поняття і основні форми. Політичний режим як метод політичного панування. Трансформація політичних режимів. Демократія як загальнолюдська цінність. Ознаки та види демократичних режимів. Концепції демократії. Принципи демократії. Розбудова демократичного політичного режиму в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Влада як соціальне явище.
2. Джерела влади і засоби її досягнення.
3. Співвідношення політичної і державної влади.
4. Сутність політичного режиму.
5. Типологія політичних режимів.
6. Політичний режим в сучасній Україні.
7. Сутність, об'єкт та суб'єкт політичної влади.

8. Ресурси та види влади.

9. Політичне панування і легітимність.

Література: [2, 12, 32, 35, 39, 41, 43, 44, 45, 49, 57, 59, 70, 75].

Тема 4. Політична система суспільства та її структура

Основний зміст

Місце і роль політичної системи в життєдіяльності суспільства. Сутність і типи сучасних політичних систем. Політична влада як основа політичної системи. Держава та її властивості, місце, роль і значення в політичній системі суспільства. Політичні партії і партійні системи, їх роль і функції в політичній організації суспільства. Значення засобів масової інформації в розвитку і функціонуванні політичної системи.

Основні характеристики функціонування політичної системи. Політичний режим і його головні параметри. Типологія і динаміка політичних режимів. Основні риси політичного режиму в Україні на сучасному етапі.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і структура політичної системи.
2. Держава – базовий інститут політичної системи.
3. Партії та соціально-політичні рухи.
4. Проблеми формування багатопартійності в Україні.
5. Форми правління і державного устрою.
6. Особливості президентської і парламентської республік.
7. Форми державного правління (монархія, республіка).
8. Форми національно-територіального устрою держав (унітарна, федерація, конфедерація).

Література: [12, 13, 16, 22, 32, 35, 36, 41, 43, 44, 46, 49, 54, 57, 62, 63, 66, 74].

Тема 5. Політичний процес та його структура. Політичне лідерство та політична еліта

Основний зміст

Поняття політичного процесу. Форми політичної участі громадян в політичному житті суспільства: вибори на основі загального і рівного виборчого права, референдуми, плебісцити. Політична участь у політиці та типологія учасників.

Політична стабільність та конфлікти. Стабільність – збереження режиму стійкості і узгодженості з мінімальними відхиленнями. Конфлікт – різновид і результат конкурентної взаємодії двох і більше сторін, що змагаються за розподіл владних повноважень чи ресурсів. Мораль – особлива, специфічна сфера суспільного життя, заснована на оцінці різних вчинків і дій з точки зору ідеалів добра і зла, справедливості і несправедливості.

Політичні еліти. Сутність політичного елітизму і генезис цього поняття. Класичні теорії і сучасні теорії еліт. Політична еліта в системі влади на думку Г.Моска та В.Парето.

Природа і соціальна сутність політичного лідерства і його типологія. Соціальна роль та функції політичного лідера. Типологія політичного лідерства. Проблема формування політичних лідерів у сучасній Україні.

Питання для самоконтролю

1. Поняття політичного процесу, його структура і особливості.
2. Прийняття рішень – головний елемент у політичному процесі.
3. Форми політичної участі громадян у політичному житті суспільства.
4. Політична стабільність як основна умова ефективності політичного процесу.
5. Політичні конфлікти: їх джерела і наслідки.
6. Взаємозв'язок політики і моралі в політичному процесі.
7. Політична еліта, її формування в процесі розвитку суспільства.

8. Структура сучасної політичної еліти. Системи підготовки і підбір кадрів.

Література: [17, 27, 33, 35, 36, 37, 40, 43, 46, 49, 57, 60, 65, 66, 70, 71, 78].

Тема 6. Політична свідомість і політична культура

Основний зміст

Поняття та суть політичної свідомості. Структура та типи політичної свідомості. Групова, масова та індивідуальна політична свідомість. Розвиток та стан політичної свідомості в Україні. Основні функції політичної свідомості та їх особливості.

Поняття, сутність та структура політичної культури. Типологія політичної культури. Функції політичної культури громадської думки. Політична культура в умовах політичного плюралізму і багатопартійності.

Історичні особливості формування політичної культури в Україні, її стан в сучасних умовах. Актуальні завдання оновлення і розвитку політичної культури України. Конституція України як державний нормативний документ для ціннісних орієнтацій політичної культури суспільства.

Питання для самоконтролю

1. Обумовленість політичної свідомості чинниками розвитку суспільства.

2. Поняття та суть політичної свідомості.

3. Типи політичної свідомості.

4. Групова, масова та індивідуальна політична свідомість.

5. Роль громадської думки в політиці.

6. Основні різновиди політичної культури.

7. Сутність і структура політичної свідомості.

8. Політична культура сучасного українського суспільства.

Література: [27, 33, 35, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 49, 57, 61, 66].

Тема 7. Громадянське суспільство та правова держава

Основний зміст

Громадянське суспільство як різноманіття взаємовідносин вільних і рівноправних індивідів в умовах ринку і демократичної правової державності. Власність у всій багатоманітності її форм – економічна основа громадянського суспільства. Гарантія вільного вибору форм економічного і політичного буття людини, пріоритет прав людини, виключення однієї ідеології, одного світогляду, забезпечення свободи совісті – ознаки громадянського суспільства. Формування в Україні громадянського суспільства – необхідна умова переходу до ринку і правової державності.

Сутність правової держави – утвердження суверенності народу як джерела і суб'єкта влади, гарантованості його свободи, підкорення держави суспільству, пануванню закону. Загальні ознаки правових держав та основні принципи взаємоз'язку держави та права.

Питання для самоконтролю

1. Сутність категорій громадянське суспільство та правова держава.
 2. Економічні основи громадянського суспільства.
 3. Основні характеристики правової держави.
 4. Верховенство права та принципи розбудови правової держави.
 5. Соціальна держава: співвідношення соціального і правового принципів.
 6. Основні фактори побудови правової, соціальної держави в Україні.
- Література: [11, 12, 22, 35, 40, 43, 49, 56, 64, 66].

Тема 8. Світовий політичний процес та сучасні суспільно-політичні течії

Основний зміст

Історико-політичний досвід світової цивілізації, формування та розвиток суспільно-політичних течій. Основні традиційні суспільно-

політичні течії, що склалися в ХІХ-ХХ ст. Політична течія як цілеспрямована політична діяльність певних політичних сил, які об'єднанні в організаційні структури і мають історично сформовану систему політичних поглядів.

Світова політика і система міжнародних відносин. Геополітика. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення. Україна в геополітичній стратегії світового співтовариства.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і суб'єкти міжнародного політичного процесу.
2. Основні ідейно-політичні течії сучасності.
3. Сучасний консерватизм та неоконсерватизм.
4. Ідейно-теоретичні засади лібералізму.

Література: [4, 5, 8, 9, 12, 26, 30, 35, 43, 48, 49].

Зразок завдань модульної контрольної роботи:

1. Негативною формою державного правління Платон вважав:
 - а) тимократію;
 - б) тиранію;
 - в) олігархію;
 - г) всі відповіді вірні.
2. Тип релігійної філософії для якого характерним є принципове панування над усіма іншими формами називається:
 - а) схоластика;
 - б) політична кібернетика;
 - в) політична екологія;
 - г) політична психологія.
3. Основоположником теорії соціального компромісу був:
 - а) Аврелій Августин;
 - б) Дж. Локк;
 - в) М. Цицерон;
 - г) Мо Цзи.
4. Хто є засновником політичної культури:
 - а) Г. Алмонд;
 - б) С. Верба;
 - в) Токвіль;
 - г) Г. Алмонд і С. Верба;
5. Що таке лібералізм:

а) філософська, політична та економічна теорія, а також ідеологія, яка виходить з положення про те, що індивідуальні свободи людини є правовим базисом суспільства та економічного ладу;

б) один з основних напрямків філософії, вихідним принципом якого є твердження;

в) духовна настанова та спосіб мислення, наслідком якого є рішуча дія;

г) мистецтво сперечатись.

6. Визначення політичної системи сучасного суспільства.

7. Назвіть основні методи політології.

8. Поняття та сутність влади.

9. Ресурси й легітимність політичної влади.

10. Політична свідомість та її рівні.

КОНТРОЛЬ НАВЧАННЯ

Необхідною умовою отримання позитивної семестрової оцінки з дисципліни «Філософія та політологія» для студентів курсу «Політологія» за заочною формою навчання є зарахування індивідуального завдання, за яке відповідно до затверджених критеріїв виставляється оцінка.

Оцінки визначаються за 12-бальною шкалою згідно із затвердженими критеріями за результатами екзамену. Семестрова оцінка обчислюється за умови наявності позитивних (не нижче за 4 бали) оцінок з усіх розділів дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту або диференційованого заліку.

6. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ РЕФЕРАТИВ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Необхідно підготувати одну з таких тем (у вигляді реферативної роботи).

1. Виникнення політології як науки, її основні функції.
2. Основні методи та категорії політології.
3. Основні політичні концепції Стародавнього Сходу.
4. Політичні доктрини Стародавньої Греції. Афінська демократія.
5. Основні риси Римської республіки.
6. Основні політичні доктрини і концепції Сократа, Платона, Аристотеля.
7. Політичні доктрини Середньовіччя.
8. Епоха Відродження та розвиток політичної думки. Н. Макіавеллі.
9. Основні політико-правові доктрини епохи Просвітництва.
10. Політичні концепції Нового та Новітнього часів.
11. Основні парадигми політичної концепції М. Вебера.
12. Розвиток політичної думки в Київській Русі.
13. Значення Києво-Могилянської академії в розвитку політичної думки.
14. Основні положення “Договору і Конституції” 1710 р. та їх значення.
15. Українське просвітництво.
16. М. Драгоманов та розвиток національної думки про політику.
17. М. Грушевський та його концепція української державності.
18. Основні політичні концепції в Україні початку ХХ століття.
19. Поняття, сутність, суб’єкт та об’єкт влади.
20. Сутність політичного владарювання та легітимності.
21. Основні типи легітимності влади та її ефективності.
22. Моделі конституційного та громадянського суспільства.
23. Американська та британська моделі конституціоналізму.
24. Людина та політика в сучасному суспільстві.
25. Соціальний статус особистості.
26. Свобода та відповідальність людини.

27. Найважливіші права людини та проблема їх реалізації в сучасному світі.
28. Демократія як соціальний і політичний рух за народовладдя.
29. Основні риси демократії.
30. Передумови виникнення та розвитку демократії.
31. Сутність категорії “нація”.
32. Принципи самовизначення націй.
33. Особливості формування та розвитку української нації. Сутність національного відродження українського народу.
34. Поняття політичного процесу, його структура і особливості.
35. Прийняття і реалізація політичних рішень.
36. Правляча еліта та її роль у політичному житті суспільства.
37. Форми участі громадян в політичному житті суспільства.
38. Політичні конфлікти: їх джерела та наслідки. Взаємозв'язок політики та моралі в політичному процесі.
39. Політична поведінка, її сутність, форми та типи.
40. Політична еліта та її формування в процесі розвитку суспільства.
41. Органи державної влади в Україні.
42. Природа і сутність політичної діяльності.
43. Політична система та її структура.
44. Сутність виборчої системи і типологія виборів.
45. Функції держави.
46. Форми правління та державного устрою.
47. Особливості президентської та парламентської республіки.
48. Особливості унітарної та федеративної держави.
49. Причини виникнення політичних партій та їх типологізація.
50. Загальна характеристика політичних партій в Україні.
51. Сутність категорії “політична свідомість” та її рівні.
52. Масова свідомість та її функції.
53. Громадська думка та ЗМІ в політичній сфері суспільства.

54. Специфічні особливості політичної свідомості. Типові риси політичної свідомості українського народу.
55. Поняття “політична культура”.
56. Типи політичної культури, їх риси і особливості.
57. Формування політичної культури і її роль в політичній соціалізації особистості
58. Зовнішня політика та її закономірності.
59. Спрямованість та засоби зовнішньої політики.
60. Участь України в міжнародних, політичних та економічних організаціях. Політологічний аналіз економічних процесів в Україні.

7. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ:

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

1. Негативною формою державного правління Платон вважав:
- а) тимократію б) тиранію
- в) олігархію г) всі відповіді вірні
2. Тип релігійної філософії для якого характерним є принципове панування над усіма іншими формами називається:
- а) схоластика б) політична кібернетика
- в) політична екологія г) політична психологія
3. Основоположником теорії соціального компромісу був:
- а) Аврелій Августин б) Дж. Локк
- в) М. Цицерон г) Мо Цзи
4. Хто є засновником політичної культури:
- а) Г. Алмонд б) С. Верба
- в) Токвіль г) Г. Алмонд і С. Верба
5. Що таке лібералізм:
- а) філософська, політична та економічна теорія, а також ідеологія, яка виходить з положення про те, що індивідуальні свободи людини є правовим базисом суспільства та економічного ладу

б) один з основних напрямків філософії, вихідним принципом якого є твердження

в) духовна настанова та спосіб мислення, наслідком якого є рішуча дія

г) мистецтво сперечатись

6. Визначення політичної системи сучасного суспільства.

Назвіть основні методи політології.

Поняття та сутність влади.

9. Ресурси й легітимність політичної влади.

10. Політична свідомість та її рівні.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №2

1. Хто автор політичного твору “Володар” (“Государь”)?

а) Аристотель

в) Ф.Бекон

б) Цицерон

г) Макіавеллі

2. Найвідомішими представниками ліберального напрямку західноєвропейської політичної думки ХІХ ст. є:

а) Б. Констан

в) А. Токвіль

б) І. Бенгам

г) всі відповіді вірні

3. Скільки етапів утопічного соціалізму виокремлює сучасна наука:

а) один

б) два

в) три

г) чотири

4. Який орган виконує законодавчі функції в Україні?

а) Верховний суд

в) Верховна Рада

б) Президент та уряд

г) Конституційний суд

5. Політологія використовує метод:

а) системний

б) біхевіористський

в) інституціональний

г) всі відповіді вірні

6. Дайте визначення держави.

7. Виникнення політології як науки.

8. Сутність поняття «політична влада».

9. Причини виникнення політичних партій та їх різновиди.
10. Основні напрямки національної політики Української держави.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №3

1. Політологія використовує метод:
 - а) системний
 - б) біхевіористський
 - в) інституціональний
 - г) всі відповіді вірні
2. Політологія - це наука про:
 - а) політичне владарювання
 - б) політику та її взаємовідносини з людиною та суспільством
 - в) сучасні технології
 - г) держави світу
3. Хто розвивав ідею природної рівності всіх людей:
 - а) Мо-Цзи
 - б) Конфуцій
 - в) Августин Аврелій
 - г) Дж.Гоббс
4. Основними сучасними різновидами монархії є:
 - а) абсолютна
 - б) дуалістична
 - в) парламентарна монархія
 - г) всі відповіді вірні
5. Коли почала активно розвиватися політична система в США:
 - а) на поч. 50-х років
 - б) на поч. 60-х років
 - в) на поч. 70-х років
 - г) на поч. 80-х років
6. Прості та складні державні утворення.
7. Категорії політології.
8. Визначення легітимності політичної влади.
9. Типологізація політичних партій.

10. Основні риси громадянського суспільства.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №4

1. До емпіричних методів, що використовуються в політології відносяться:

- а) опитування і спостереження
- б) дедукція і індукція
- в) порівняння і моделювання
- г) аналіз і синтез

2. Хто з політологів вперше застосував системний підхід в аналізі політики:

- а) Д.Істон
- б) Р.Міхельс
- в) В.Паретто
- г) С.Поппер

3. Залежно від засобів здійснення влади розрізняють різні її види:

- а) економічну
- б) духовно-інформаційну
- в) сімейну
- г) всі відповіді вірні

4. Функція політології, що забезпечує зростання знань про політичне життя, називається:

- а) пізнавальна
- б) прогностична
- в) виховальна
- г) управлінська

5. Фундаторами християнської політичної теорії є:

- а) Арістотель і Платон
- б) Ніколло Макіавеллі і Іоан Великий
- в) Августин Аврелій і Фома Аквінський
- г) Фома Аквінський і Ніколло Макіавеллі

6. Визначення унітарної держави.

7. Автор твору “Слово про закон і благодать”.

8. Фактори ефективності політичної влади.

9. Загальна характеристика політичних партій в Україні.

10. Типи політичної культури.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №5

1. У середні віки пануючим підходом до політики був:

- а) теологічний
- б) філософський
- в) етичний
- г) раціональний

2. Яка кількість народних депутатів України обирається до парламенту:

- а) 450 чоловік
- б) 300 чоловік
- в) 250 чоловік
- г) 350 чоловік

3. Ідею про недопущення розділення влади відстоював:

- а) Дж. Локк
- б) Т. Гоббс
- в) І. Кант
- г) Ш.-Л. Монтеск'є

4. Яка з виборчих систем впроваджена в сучасній Україні:

- а) мажоритарна
- б) пропорційна
- в) змішана
- г) всі відповіді вірні

5. Теорію політичної еліти розробив:

- а) В. Парето
- б) Дж. Локк
- в) К. Маркс
- г) Т. Парсонс

6. Визначення складних державних утворень.

7. Політичні доктрини Стародавньої Греції.

8. Структура вищого законодавчого органу США.

9. Сутність категорії “політична свідомість” та її рівні.

10. Об’єкт і предмет політології.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №6

1. Автором політичних трудів «Політика» і «Афінська політія» є:
 - а) Сократ
 - б) Платон
 - в) Арістотель
 - г) Плутарх
2. В якому віці можна приймати участь у виборах:
 - а) 18 років
 - б) 16 років
 - в) 20 років
 - г) 21 рік
3. Політологія вивчає:
 - а) культуру, ринок, владу
 - б) природу, людину, політику
 - в) владу, політику, державу
 - г) природу, політику, етноси
4. Політологія відноситься до наук:
 - а) технічних
 - б) суспільних
 - в) психологічних
 - г) історичних
5. Політологія як наука найбільш тісно пов'язана з:
 - а) історією і географією
 - б) культурологією і генетикою
 - в) філософією і економікою
 - г) соціологією і філософією
6. Об'єкт і предмет політології.
7. Ресурси та види влади.
8. Американська модель конституціоналізму.
9. Масова свідомість та її функції.

10. Основні проблеми вступу України до ЕС.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №7

1. Об'єктом політології як науки є:
 - а) дослідження людини
 - б) політична сфера суспільства
 - в) правознавство
 - г) релігійні відносини
2. Категорії політології - це:
 - а) дослідження антропології
 - б) проблеми політичної системи
 - в) поняття науки
 - г) специфіка політичної теорії
3. Легальна влада -це:
 - а) влада, що встановлена і діє відповідно до закону
 - б) політичний режим
 - в) соціалізація особистості
 - г) партія
4. Назвіть основні типи легітимності політичної влади:
 - а) традиційний тип
 - б) харизматичний тип
 - в) раціонально-легальний тип
 - г) всі відповіді вірні
5. Метод політології, що займається дослідженням інститутів, за допомогою яких здійснюється політична діяльність називається:
 - а) історичний
 - б) інституціональний
 - в) соціологічний
 - г) системний
6. Суть та значення політичного процесу.
7. Політичні погляди Платона.
8. Британська модель конституціоналізму.
9. Суспільна роль засобів масової інформації в умовах різних політичних режимів.
10. Особливості громадських об'єднань в Україні та їх роль у суспільному житті.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №8

1. Метод, що розглядає події політичного життя як частину єдиного процесу називається:

- а) Інституціональний б) емпіричний
- в) Системний г) біхевіористичний

2. Метод політології в якому досліджується конкретна поведінка окремих особистостей та груп називається:

- а) Біхевіористичний б) нормативний
- в) Психологічний г) історичний

3. Метод політології, що займається вивченням політичної поведінки, яка обумовлена людською природою:

- а) системний
- б) структурно-функціональний
- в) антропологічний
- г) історичний

4. Метод соціології, що найчастіше використовується прикладною політологією, називається:

- а) експеримент б) опитування
- в) синтез г) абстрагування

5. Найбільше методологічне значення для теоретичної політології має:

- а) педагогіка б) філософія
- психологія г) філологія

6. Конфедерація як складне державне утворювання.

7. Політичні концепції Аристотеля.

8. Автор твору “Повчання своїм дітям”.

9. Основні різновиди виборчих систем.

10. Особливості політичної свідомості. Типові риси політичної свідомості українського народу.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №9

1. Яка з цих категорій вивчає політичну свідомість:

- а) політична влада б) політична система
- в) політичний процес г) політична культура

2. Держава - це:

- а) суверенне політико-територіальне утворення
- б) політична партія
- в) люди
- г) політичні організації та об'єднання

3. Основними напрямками формування і розвитку нової політичної системи України є:

- а) побудова демократичної, соціальної, правової держави
- б) утвердження громадянського суспільства
- в) зростання політичної свідомості та політичної культури суспільства

й особи

- г) всі відповіді вірні

4. До видів монархій відносяться:

- а) абсолютна монархія б) дуалістична монархія
- в) парламентська монархія г) всі відповіді вірні

5. Конгрес США складається з:

- а) одної палати
- б) двох палат
- в) трьох палат
- г) чотирьох палат

6. Визначення політичної влади.

7. Основні положення політичної доктрини В. Парето.

8. Ваше розуміння тоталітарного режиму.

9. Хто з політологів першим використав поняття “політична культура”?

10. Взаємозв'язок легітимності політичної влади та її ефективності.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №10

1. До функцій політології не входить:

- а) методологічна функція

б) системна функція

в) практична

г) прогностична

2. На який термін обираються Народні депутати України:

а) на 2 роки

б) на 4 роки

в) на 5 років

г) на 6 років

3. До основних елементів структури політичної системи належать:

а) держава

б) партія

в) партійні системи

г) усі відповіді вірні

4. Головою держави в Україні є:

а) президент

б) прем'єр-міністр

в) керівники структурних підрозділів

г) директора фірм

5. Форма уникнення виборців від участі в голосуванні на виборах - це:

а) пацифізм

в) популізм

б) уклонізм

г) абсентеїзм

6. Визначення легітимності політичної влади.

7. Політична думка в епоху Відродження.

8. Структура політології.

9. Зовнішня політика та її закономірності.

10. Тоталітаризм і авторитаризм.

8. РОБОТА З ЛІТЕРАТУРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

Вивчення й аналіз літератури вимагає певної культури дослідника. Важливим елементом творчої роботи є цілеспрямоване вивчення наукової літератури. Сучасна література з політології дуже різноманітна за типами, видами та жанрами видань. Кожен з них має своє призначення. Тому слід уважно та відповідально віднестись до організації роботи з науковою літературою. Вміння працювати з літературою – складний творчий процес. При роботі з літературними джерелами обов'язково слід робити виписки, анотації і конспекти, за допомогою яких виділяють найбільш цінну інформацію, стисло викладають зміст теми над якою працює студент. Вивчення літератури з обраної теми слід починати із загальних робіт, щоб отримати уявлення про основні питання, а пізніше вже вести пошук нового матеріалу.

Роботу з літературою рекомендовано проводити поетапно:

- 1) загальне ознайомлення з матеріалом в цілому за його змістом;
- 2) швидкий перегляд усього змісту;
- 3) вибіркоче читання будь-якої частини рекомендованої літератури;
- 4) виписка матеріалу, що належить до теми і є цікавим.

При вивченні літератури за обраною темою використовується не вся інформація, що міститься в ній, а лише та, яка має безпосереднє відношення до теми. Критерієм оцінки прочитаного є можливість його практичного використання в роботі. Частина отриманих даних не буде використовуватись у роботі, тому потрібен їх ретельний відбір та оцінка. На завершальному етапі роботи з літературою доцільно зробити порівняльний аналіз отриманої інформації. Це дозволить оцінити актуальність, новизну і перспективність інформації. За даними критичного аналізу слід зробити висновки, їх узагальнення дозволить методологічно правильно зрозуміти тему чи питання теми, намітити цілі й конкретні завдання на перспективу.

Самостійна робота над засвоєнням змісту лекцій з дисципліни «Філософія та політологія» курсу «Політологія» може виконуватися як у бібліотеці, так і в домашніх умовах.

Теми для написання творчої роботи (політичного есе).

Есе – це творча робота, яка передбачає роздуми над темою роботи, власні погляди автора, його судження. Цінною частиною роботи є наявність саме власних роздумів, висновків, оригінальність ідей.

Текст роботи має бути логічним. Жорсткої структури немає, проте, доцільно було б дотримуватися певної логічної структури: на початку роботи автором есе ставиться проблема, мета роботи, далі варто проаналізувати саму сутність теми роботи, сформулювати власне бачення проблеми. Завершити есе формулюванням власного резюме.

Тобто, краще взяти ту тему, де можна показати всі свої знання, сильні сторони та професійні якості. Тому робіть ставку на тему, яка викликає вашу особисту невідому зацікавленість.

Перелік тем есе з політології:

1. Якби я був депутатом, я б зробив... Щоб саме Ви б зробили?
2. Поведінка людей у соціальних мережах як фактор сучасної політики;
3. Участь молоді в діяльності громадських інститутів;
4. Революція: показник кризи чи етап необхідного оновлення політичної системи?
5. Політичний лідер: поняття, теорія лідерства, класифікація;
6. Застосування маніпулятивних технологій у переговорному процесі;
7. Політична криза чи політичний конфлікт: що гірше?;
8. Теорії походження держави;
9. Чи відображають засоби масової інформації громадську думку чи тільки формують її?;
10. Які найбільш ефективні способи уникнути зловживання владою в сучасній демократії?

11. Чи мав Черчилль рацію, коли говорив, що сучасна демократія недосконала, але нічого кращого поки що не придумано?;
12. Прояви демократії в Україні?;
13. Чому потрібна змінність влади?;
14. Які ідеї політичних мислителів минулого є найбільш актуальними в наші дні?;
15. Чи може політика бути моральною?;
16. Вибори: майбутнє починається сьогодні;
17. Як зрозуміти: що справедливо, а що ні?''.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Політологія: наука про політику: підручник / В. П Андрущенко та ін. ; за ред. В. Г. Кремень, М. І. Горлач. Вид 3-тє, виправ. та доп. Київ : Єдінорог, 2001. 640 с.
2. Бабкіна, О. В., Горбатенко В. П. Політологія : навч. посіб. Київ : ВЦ, 2006. 568 с.
3. Прикладна політологія : навч. посіб. / О. Д. Бойко та ін. ; за ред. В. П. Горбатенко. Київ : Академія, 2008. 472 с.
4. Бокал Н. Демократизація у Східній Європі. Київ : Либідь, 2001. 463 с.
5. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В. Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ» : підручник. Харків : ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2018. 224 с.
6. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія : підручник. Харків : ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2017. 180 с.
7. Гелей С. Д., Рутар С. Політологія : навч. посіб. Вид 7-ме., переробл. та допов. Київ : Знання, 2008. 415 с.
8. Гельман В. Пострадянські політичні трансформації: начерки до теорії. *Політична думка*. 2000. № 2. С. 3–9.
9. Головатий М. Ф. Мистецтво політичної діяльності : навч. посіб. Київ : МАУП, 2002. 176 с.
10. Головатий М. Підготовка молодшої політичної еліти як дієвий засіб розвитку політичного консенсусу. *Політичний менеджмент*. 2007. Спец. вип. С. 62–71.
11. Гончарук Г. І. Народний Рух України. Київ : Знання України, 2001. 253 с.
12. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 840 с.
13. Декларація про державний суверенітет України. Київ : Знання України, 1990. 36 с.
14. Дзюбенко І. С., Оніщенко І. Г. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях. Київ : Знання України, 2001. 178 с.
15. Дробінка І. Г., Кришталь Т. М., Підгорецький Ю. В. Політологія : навч. посіб. Мін-во освіти і науки України. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 289 с.
16. Зідорук, С. І. Проблеми функціонування політичних партій України. Київ : МАУП, 2008. 224 с.

17. Історія політології : підручник. Київ : Знання України, 2009. 535 с.
18. Іщенко М. Політологія: навч. посіб. Черкаси : Видавництво ЧНУ, 2004. 387 с.
19. Кирилюк Ф. Історія політології : підручник. Київ : Знання України, 2002. Т. I. 534 с.
20. Кирилюк Ф. М. Історія політології : підручник. Київ : Знання України, 2001. 354 с.
21. Кудряченко А. І., Рудич Ф. М., Храмов В. О. Геополітика : підручник. Київ : МАУП, 2004. 293 с.
22. Конституція України. Харків : Ранок, 2000. 48 с.
23. Корнієнко В. О., Похило І. Д. Ефективність політичного лідера та механізми реалізації в сучасній Україні. Вінниця : ВНТУ, 2009. 140 с.
24. Кочубей Л. «Політична еліта» і «політичний клас»: класичні та сучасні підходи до визначення понять. *Політичний менеджмент*. 2008. Спец. вип. С. 24–32.
25. Кудряченко А. І. Геополітика. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2005. 264 с.
26. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідерство. Львів : Кальварія, 1996. 224 с.
27. Кулагін Ю. І. Політологія : підручник. Київ : Альтерпрес, 2002. 612 с.
28. Кульчицький, В. Курс політичної історії України ХХ ст. Київ : Знання України, 2001. 307 с.
29. Кухта, Б.Л. З історії української політичної думки : навч. посіб. Київ : Генеза, 1996. 364 с
30. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. Київ : "Абрис", 1994. 495 с.
31. Левенець, Ю.А. Теоретично-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). Київ : Стилос, 2001. 585 с.
32. Лісничий, В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн : навч. посіб. Харків : Торнадо, 2001. 352 с.
33. Матвеев С. А., Буланенко Л. С. Політологія : навч. посіб. Харків: Одиссей, 2009. 272 с.
34. Макеев С. Сучасна Україна: громадянська свідомість і політична участь населення. *Політична думка*. 2000. № 2. С. 10–15.

35. Методичні вказівки до самостійного вивчення політології : для студентів усіх спеціальностей / упоряд. О. К. Чаплигін. Харків : ХНАДУ, 1999. 114 с.
36. Міхновський, М. Самостійна Україна. Львів : Видання УНП, 1905.
37. Мадісон В. В., Шахов В. А. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. Київ : Либідь, 1997. 176 с.
38. Макеєв С. Сучасна Україна: громадянська свідомість і політична участь населення. *Політична думка*. 2000. № 2. С. 10–15.
39. Мирончук В. Д., Храмов В. О. Основи політології : Курс лекцій. Київ : МАУП, 2000. 117 с.
40. Нариси з історії суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX – XX ст.) : навч. посіб. / Я. Й. Малик та ін. ; за ред. Я. Й. Малика. Львів : Світ, 2001. 296 с.
41. Основи політології: Курс лекцій : навч. посіб. / М. Сазонов та ін. ; за ред. М. Сазонова. Харків : Основа, 1993. 448 с.
42. Основи політології : навч. посіб. / за ред. Ф. М. Кирилюка. Київ : Либідь, 1995. 336 с.
43. Обушний М., Коваленко А., Ткач О. Політологія : довідник / за ред. М. Обушного ; КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Київ : Довіра, 2004. 599 с.
44. Конфлікт у політичному житті сучасної України: теорія і технологія розв'язання / А. М. Пойченко та ін. Київ : УАДУ, 1997. 92 с.
45. Піча В. М., Лемківський К. М., Хома Н. М. Політологія. Типові питання та відповіді з лекційного курсу. Київ : Генеза, 2002. 167 с.
46. Піча В. М., Хома Н. М. Політологія : навч. посіб. Вид. 2-е, випр. та доп. Київ : «Каравела», Львів : «Новий Світ – 2000», 2001. 344 с.
47. Побочий І. А., Павлов Д. М. Політологія : конспект лекцій. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2013. 112 с.
48. Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації : курс лекцій. Київ : Центр навчальної літератури, 2001. 112 с.
49. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. Вид. 2-е, допов. та переробл. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
50. Політологія : підручник / за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. Київ : Видавничий центр «Академія», 2009. 528 с.

51. Дзюбко І. С., Левківський К. М. Політологія : підручник. Київ : Вища школа, 1998. 415 с.
52. Дзюбко І. С., Левківський К. М. Політологія : підручник. 2-ге вид., Київ : Вища школа, 2001. 415с.
53. Суліма Є. М., Шепелєв М. А., Кривошеїн В. В. Політична філософія : підручник / за ред. Є. М. Суліми. Київ : Знання, 2008. 799 с.
54. Політологія : підручник / М. І. Панов та ін. 2-ге вид., переробл. та доп. Київ : Концерн «Видавничий Дім» «Ін Юре», 2007. 520 с.
55. Політологія: наука про політику : підручник / за заг. ред. проф. В. Г. Кремень, проф. М. І Горлача. Харків : Єдінорог, 2002. 610 с.
56. Політологія : підручник / за ред. О. І. Семківа. Львів : “Світ”, 1994. 376 с.
57. Політологія і соціологія : конспект лекцій / за ред. О. К. Чаплигіна. Харків : ХНАДУ, 2003. 160 с.
58. Політика і суспільство. *Політологія* / за ред А. Колодій. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2003. Т. 3. С. 93.
59. Полтораєк В. Політичний маркетинг та організація виборчих кампаній. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. №1. С. 76.
60. Потульніцький, В. А. Теорія української політології : курс лекцій. Київ : Либідь, 2006. 192 с.
61. Проскуріна О. Політична культура і соціальна діяльність // Нова політика. 2000. № 2. С. 59–54.
62. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: політичні доктрини ХХ-початку ХХІ ст. : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 255 с.
63. Романов В. Вступ до аналізу державної політики. Київ : Основи, 2007. 338 с.
64. Рудич Ф. М. Політологія : підручник. Київ : Либідь, 2004. 480 с.
65. Слободянюк Е. Виборчі технології для „чайників” і не тільки. *Нова політика*. 2000. №2 (28). С. 44–46.
66. Словник соціально-гуманітарних термінів: філософія, політологія, соціологія, релігієзнавство, етика та естетика, логіка, конфліктологія / за ред. О. К. Чаплигіна. Харків : ХНАДУ, 2006. 84 с.
67. Соціологія і політологія : конспект лекцій / за ред. О. К. Чаплигіна. Харків : ХНАДУ, 2003. 160 с.

68. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Соціально-політичний портрет. Київ : Либідь, 1993. 502 с.
69. Суспільно-політичні трансформації в Україні: від задумів до реалій: монографія / В. Ф. Солдатенко та ін. Київ : Парлам. вид-во, 2009. 536 с.
70. Стоун Д. Парадокс політики. Мистецтво ухвалення політичних рішень. Київ : Кондор, 2001. 196 с.
71. Таверсе О. Політичне лідерство і його роль в суспільно-політичних перетвореннях. *Політичний менеджмент*. 2007. №3. С. 86–97.
72. Ткач О. І. Політологія : навч. посіб. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2003. 264 с.
73. Цветков В., Горбатенко В. Демократія-Управління-Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства : монографія. Київ : Інститут держави і права ім. В. М.Корецького, 2001. 248 с.
74. Чернега О. Б., Іваненко І. А. НАТО та система міжнародної безпеки : навч. посіб. Донецьк, 2009. 228 с.
75. Шаповал В. М. Вищі органи сучасної держави: порівняльний аналіз. Київ : Програма Л, 1995. 136 с.
76. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник. 3-тє вид. Київ : Либідь, 2006. 576 с.

10. КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Реалізуючи своє право на якісну освіту учасники освітнього процесу мають дотримуватися головних основ Кодексу академічної доброчесності, що викладені в основних положеннях та позиціях у «Кодексі академічної доброчесності» університету. Змістовна його частина розміщена на сайті академії <https://nmetau.edu.ua/file/kodeks.pdf>. В ньому мова йде перш за все про те, що студенти можуть та повинні:

- користуватися принципами академічної свободи (самостійність, незалежність членів академічної спільноти у здобуванні знань та інформації, проведенні наукових досліджень, творчих конкурсів і засвоюванні їх результатів);
- обстоювати цінності академічної доброчесності та дотримуватися їх правил в усіх видах діяльності в академічному просторі та за його межами.

Дотримання кодексу академічної доброчесності є обов'язковим; незнання або не розуміння принципів кодексу не є виправданням неетичної поведінки студента. Відповідальність за порушення етичних принципів і норм передбачає

відповідальність студента залежно від характеру і змісту порушень, а також ступеня їх умисності.

Додаткові відомості про особливості компетентностей з академічної доброчесності та головних основ академічного письма студент може ознайомитися з матеріалів, розміщених на сайті кафедри перекладу та іноземних мов за посиланням: <https://nmetau.edu.ua/ua/mdiv/i2016/p3011>

Узгодження та гармонізація освітніх процесів та зусиль відбувається через системне дотримання кодексу академічної доброчесності:

- формування критичного мислення та схильності до самоперевірки на основі академічного наукового матеріалу в процесі навчання (при прослуховуванні лекцій та підготовці до семінару);

- здатність брати участь у інтелектуальних дискусіях та оволодіння формами публічної полеміки з уважним та толерантним ставленням до думки іншого;

- набуття навичок написання аналітичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури;

- формування інтелектуального сумління, чесності у своїй справі, униканні плагіату та інших виявів фахової не доброчесності.

Навчально-методичне видання

**Цурканова Ірина Олександрівна,
Бескаравайний Станіслав Сергійович,
Борисова Тетяна Вікторівна**

**«ПОЛІТОЛОГІЯ» З КУРСУ «ФІЛОСОФІЯ ТА
ПОЛІТОЛОГІЯ»**

Навчально-методичні рекомендації та індивідуальні
завдання для студентів усіх спеціальностей заочної
форми навчання

Електронне видання

Експертний висновок склав І. Л. Леонідов, канд. екон. наук, доц.

Зареєстровано НМВ УДУНТ (№ 662 від 20.10.2023)

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,91. Обл.-вид. арк. 1,67.
Зам. № 100

Видавець: Український державний університет науки і технологій
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, м. Дніпро, 49010.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7709 від 14.12.2022

Адреса видавця та дільниці оперативної поліграфії:
вул. Лазаряна, 2, Дніпро, 49010